T.C. ÜMUMİ KÜTÜPHANE YZE

19 BİRİNCİKÂNUN 1940
Perşembe
Üçüncü Yıl - No. 947

Yeni Sabah

GÜNLÜK SİYASİ HALK GAZETESİ

İdare Yeri
Nuruosmaniye, No. 84 İstanbul
Telgraf: YENİ SABAH İstanbul
TELEFON: 20795
Her yerde 5 kuruş

Bulgar sulhu

Biz, Yunanistan aleyhinde Bulgarlara yardım etmek şöyle dursun, bilâkis Trakya davasında Yunan menfaatlerini kendi menfaatimiz addedecek kadar dostlarımızla beraberiz. Hattâ o kadar diyebiliriz ki, farzı muhal olarak, Yunalılar Dedeağacını Bulgarlara terketmeğe razı olsalar biz kabul edemeyiz.

Yazan: Hüseyin Cahid YALÇIN

Bulgaristan, bilhassa Dobruca meselesinin kendi lehinde hallinden sonra, birdenbire büyük ümidlere düştü. Muhtelif gazeteler - de Bulgaristanın hakkı olan daha başka topraklardan bahsedilmeğe başlandı. Mihver Devletleri, Bulgaristan için hakikî bir "Providence,, teşkil ediyor denilebilirdi. Mihver Devletleri ve bilhassa Almanya Balkanlara müdahale edecek, Türkiye ile Yunanistanı açık, yani Mihver lehinde bir vaziyet almağa davet eyleyecek ve bu sırada, Rumanyada olduğu gibi, Trakya havalisi de Bulgaristana bahşolunacaktı. Bu ümid ile Bulgar gazeteleri Balkanlarda çok yakınlarda mühim vak'alar cereyan edeceğini, âdeta bu vak'aları tâcil etmek isteyen bir şevk ve memnuniyet ile, ilân etmeğe ve her gün bu yolda haberler neşretmeğe başladılar.

Fakat şimdi bu coşkunluğu bir sükûnet takib ediyor. Çünkü Molotof'un Berlin seyahati ilk dakikada Mihver dostları nezdinde buna atfedilen neticeleri tevlid etmedi. Bulgar kralının tayyare ile gizlice Almanyaya uçması büyük bir değişiklik yapmadı ve ötede galib Yunanlılar İtalyanları her gün bir parça daha geri püskürtmekte devam etti. Ve nihayet, İngiltere parlâmentosundan, yaramaz çocuklara tevcih edilen bir mubassır sesi gibi, Bulgaristana bir ihtar yükseldi.

Kralın nutkuna verilecek cevab münasebetiyle Bulgar parlâmentosunda muhtelif hatibler Bulgaristanın millî emellerinden bahsettiler. Fakat hükûmetin beyanatı yumuşak oldu ve cevabı takdim eden heyete kralın mukabelesi Bulgaristanın kuvvetli ve hazır bulunması lüzumuna dair işaretlere rağmen mutad çerçeve içinde kaldı. Binaenaleyh, Bulgaristan bugün sulh taraftarı, ve bilhassa Balkan sulhunun muhafazasına taraftar bir devlet sıfatiyle mevki almış gibi görünüyor. "Mir,, gazetesi 6.12.1940 tarihli nüshasında "Türkler ve biz,, başlıklı makalesinde Türk - Bulgar münasebetlerinin kısa bir tarihini yaparken:

"Türkler bizim arazi taleblerimizin hiçbir zaman Türk hudutlarına dokunmadığını da çok iyi bilirler,, cümlesiyle Türk efkârı umumiyesini tatmine çalışarak aradaki neşriyatı ufak tefek hâdiseler addetmiş ve bunların "daha büyük ve daha mühim şeyler göz önünde tutularak unutulabileceğini,, söyle - miştı. Yalnız Sofyalı gazete

Hüseyin Cahid YALÇIN

(Sonu sayfa 3 sütun 3 de)

Silivri felâketzedelerinin teşekkürü

Ankara, 18 (Hususî Muhabirimizden) — Bugünkü "Ulus,, gazetesinde Silivri felâketzedelerinin açık bir teşekkürü intişar etmiştir. Bu teşekkürnamede aynen denilmektedir ki: "Maruz kaldığımız feci felâket esnasında bize karşı gösterilen yüksek insanî alâka ve yardım, tarihçe müsellem olan Türklüğün âlicenaplığına parlak bir sayfa daha ilâve etmiştir. Bu âlî ve kıymetli himayeden dolayı en derin minnettarlık ve şükranlarımızın arzına ictisar eyleriz.,,

Silivri kazazedeleri namına
Kaneti

İaşe Teşkilâtı

Yeni teşkilâtın Ticaret Vekâletine bağlanması kararlaştırıldı

Ticaret Vekili Mümtaz Ökmen

Ticaret ve İaşe Vekâleti ucuz bir halk ekmeği tipi hazırlayacak

Memleketin iaşe meselelerini daha iyi şekilde yürütmek ve gıda maddeleri tevziatını bugünkü ihtiyaçlara göre tanzim ve mürakabe etmek maksadile kurulacak iaşe teşkilâtı için bir müddettenberi yapılan tetkiklerin neticelendiği Ankaradan gelen haberlerden anlaşılmıştır.

Öğrendiğimize göre yeni teşkilâtın doğrudan doğruya Ticaret Vekâletine bağlanması takarrür etmiştir. Buna göre Ticaret Vekâletinin ismi «Ticaret ve İaşe Vekâleti» olarak tadil edilecektir.

Bu teşkilât memleket dahilinde satılan bilcümle maddelerin fiyatlarını da sıkı bir surette kontrol ederek ihtikâra meydan vermiyecektir. Bu suretle genişliyecek olan Ticaret Vekâleti teşkilâtı işlerinin başarılması için yeni memur kadroları hazırlanarak Vekâlet müesseseleri takviye edilecektir.

Yakında bu şekilde faaliyete başlıyacak olan vekâletin ilk olarak ekmek işini ele alacağı öğrenilmiştir.

Bunun için bugünkü fiyatlardan daha ucuz bir «halk ekmeği» tipi hazırlanacaktır.

Halk ekmeği bugünkü ekmeğin sıhhî ve gıdaî bütün evsafını haiz olmakla beraber biraz daha siyah olacaktır.

Yalnız bu ekmeğin imal olunacağı unlar biraz daha kepekli olacaktır. Bu hususda Ziraat Vekâleti de faaliyete geçmiş bulunmaktadır. Yeşilköy tohum ıslah istasyonu Vekâletten aldığı direktiflere göre tecrübelere başlamıştır.

İktısad Haftası dün kapandı

Bu münasebetle Ankara Hukuk Fakültesinde bir tören yapıldı

Ankara, 18 (a.a.) — On birinci tasarruf ve yerli malı haftasına bugün hukuk fakültesinde yapılan bir törenle niha - yet verilmiştir.

Bu törende ulûsal ekonomi ve artırma kurumu başkanı Balıkesir mebusu general Kâzım Özalp, fakülte dekanı ve profesörler hazır bulunmakta idiler.

Yerli malı kullanılması ve tasarrufun önemi üzerinde fakülte dekanı Baha Kantarın söylediği bir hitabe ile açılan bu törende fakülte adına bir genci söylediği nutuktan sonra doçent Mahmud Kologlu yerli malı ve tasarruf haftasının bir tarihçesini yapmış ve bu hareketinin başlangıcından bugün kadar geçen on yıl içinde başarılan işlerin önemini tebarüz ettirmiştir.

Ulusal ekonomi ve artırma kurumu başkanı general Kâzım Özalpın sık sık alkışlanan bir konuşmasiyle de törene son verilmiştir..

Haftanın kapanışı münasebetiyle Cümhuriyet Halk Partisi idare heyeti âzasından Trabzon mebusu Sırrı Day da bu akşam Ankara radyosunda bir konuşma yapmıştır.

Yurdun bir çok yerlerinden aldığımız telgraflar, haftanın devamı müddetince bir çok toplantılar yapıldığını ve millî ekonomi ve arttırma mevzuları üzerinde konferanslar verildiğini bildirmektedir.

Diğer taraftan iktısad haftası münasebetiyle Trabzon mebusu Sırrı Day ve Koordinasyon umumî kâtibi Atıf Koyucan radyoda nutuklar söylemişlerdir.

Namık Kemal günü

Büyük Vatan Şairinin yüzüncü doğum yıl dönümü tezahüratla anılacak

Büyük vatan şairi «Namık Kemal» in doğumunun yüzüncü yıldönümü 21 Birincikânun cumartesi günü bütün memlekette büyük merasimle kutlulanacaktır. Maarif Vekâ-

(Sonu sayfa 2 sütun 5 de)

Alâka uyandıran bir konferans

Lord Duncany' in konferansında bir çok münevverlerimiz bulundu

Lord Duncany'nin ve konferans'ın dinleyenler, yan tarafta Lord Duncany konferansını söylerken...

(Yazısı sahife 2 Sü. 7 de)

Göbbels bir nutuk söyledi

Alman propaganda nazırı dedi ki:

"Almanya attığı adımı artık geri alamaz.,,

Hamburg, 18 (a.a.) — D. N. B.: Propaganda nazırı B. Göbbels dün, Blohm ve Voss fabrikaları amelesi önünde bir nutuk irad etmiştir.

B. Göbbels nutkunda bilhassa şunları söylemiştir:

İngiltereye karşı yaptığımız harb 80 milyon Almanın hayat ve istikbalini tayin edecektir. Almanya attığı adımı artık geri alamaz. Cihan Harbinden yirmi sene sonra Almanyanın katlandığı hayatı hatırlıyanlar, düşmanlarımız memleketimizi mağlûb etmeğe muvaffak oldukları takdirde yapacakları tahribat hakkında bir fikir edinebilirler.

Nazır, birçok gece alârmlarına rağ

(Sonu sayfa 3 sütun 3 de)

Harb Vaziyeti

Amerikanın İngiltereye yardımı

Yazan
HİKMET ILGAZ

Bu harbde İngilterenin taarruz ve müdafaa için sarfettiği gayrette Amerikanın büyük hissesi vardır. Muharibler eylûlden itibaren hava taarruzlarını biribirinin endüstri merkezlerine teksif ettikten sonra Amerikanın yardımı daha ziyade ehemmiyet kesbetti. Çünkü İngiliz ve Alman sanayii biribirlerinin mukabil tesirine maruz kalarak zayıflamakta fakat Amerka sanayii mütezayid bir süratle çalışarak İngilterenin harb sanayii imalâtındaki tenakusu telâfi etmektedir.

Bugünkü mücadelede Amerika sempatisinin İngiltereye mütevecih olduğu malûmdur. Bilhassa Almanyanın küçük devletlerin hürriyetine riayetten kendini müstağni görmesi Amerika efkârımumiyesini İngiliz davasına meylettirmiştir. Fakat bitaraflık kanununun tadili muharibelerden her hangi birinin doğrudan doğruya

(Sonu sayfa 2 sütun 3 de)

Bir esir İtalyan generali, yüksek rütbeli bir İngiliz subayının refakatinde

Yunanlılar Porto-Palermo'ya yaklaştılar

Sahildeki İtalyanlar yeniden ric'ate başladılar

İngiliz tayyareleri Avlonya - Ayasaranda yolunu bombalıyorlar

Atina, 18 (a.a.) — Resmî Yunan sözcüsü, dün akşam, askerî vaziyet hakkında aşağıdaki beyanatta bulunmuştur.

Yunanlılar, İtalyanlara karşı yeni muvaffakıyetler elde etmişlerdir. İtalyanlar, Skivoviçin şimal ve şimalî şarkî tepelerinden atılmış ve büyük kayıplara duçar edilmiştir. İtalyanlar şimdi, Tepedelene doğru geri çekilmektedirler.

Ayasarandanın takriben 25 kilometre şimalinde bulunan Portopalermon limanı bugün Yunan topçusunun ateş menziline girmiştir.

Skivoviçin şarkında, Yunanlılar, şiddetli İtalyan mukavemetine rağmen, süngü hücumu ile çok şiddetli kar fırtınalarına

(Sonu sayfa 3 sütun 4 de)

Yeni bir harb hazırlığı mı ?

Fas hududunda Fransız ve İspanyollar kıtaat tahşid ediyorlar

Londra, 18 (a.a.) — Tas ajansı bildiriyor:

News Chronicle gazetesi, Fransız Fası civarında İspanyol kıtaatı tahşid edilmekte olduğunu yazmaktadır.

Fransız Fasından gelen yolcuların ifadesine göre, Fransızlar da büyük askerî kuvvetler tahşid etmektedirler.

Amerikan yardımı genişliyor

İngiltereye ödünç malzeme verilecek

Vaşington, 18 (a.a.) — Dün matbuat toplantısında, Roosevelt Amerikanın İngiltereye ödünç olarak harb levazımı vereceğini telmih etmiştir: Roosevelt "bu, kendi müdafaamızı temin edecek bir vasıtayı teşkil eyliyecektir. Harbin nihayetinde, bu harb malzemesi bize iade olunacaktır. Eğer bu harb malzemesi hasara uğramamış ise, İngiltere Amerika Birleşik devletlerine, bu malzemenin kira bedeli olarak mahdud bir miktar para ödeyecektir. Eğer harb malzemesi hasara uğramış ise, İngiltere o zaman bunu tanzim edecektir. ,,

Böyle bir kombinezonun Amerika Birleşik Devltelerini harbe sürükleyecek mahiyette olup olmadığı hakkında sorulan bir suale, Roosevelt, "hayır,, cevabını vermiştir.

FRANSADA hazırlanan hükûmet darbesi

Lavalin bu tasavvuru nasıl akim kaldı ?

Serbest Fransız topraklarının da işgal edilmesi muhtemel..

Londra, 18 (a.a.) — Daily Telegraph gazetesinin eski Paris muhabiri gazetesine yazdığı bir makalede, Lavalin çekilmesi üzerine Almanyanın Fransaya bir ültimatom vereceğini, işgalin genişleyeceğini, Fransanın Vichy'ye tâbi kısmından Alman kıtaatının serbestçe geç-

(Sonu sayfa 3 sütun 5 de)

İtalyanlar Bardiyadan Tobruka çekiliyor

Bardiya mukavemetinin uzun sürmiyeceği tahmin ediliyor

İngilizler mühim miktarda harb levazımı iğtinam ettiler

Kahire, 18 (a.a.) — Dün akşam buraya gelen son haberlere göre, Bardia etrafında çok şiddetli muharebeler cereyan etmektedir.

İngiliz motörlü [illegible] kolları.

(Sonu sayfa 3 sütun 6da)

BULGARLAR NE İSTER?

Fesad ocağı eski Bulgaristan yerine emniyet kaynağı olacak yeni bir Bulgaristan !.

19

YAZAN :
A. N. K.

Sofyadaki askerî klübün ve Bulgar millî teşekküllerinin ve bir çok Bulgar mekteblerinin duvarlarında büyük bir harita asılıdır. Bu haritanın dörtte üçü karaya boyanmıştır. Karaya boyanmış kısımlar bugün Yugoslavya ile Yunanistanın elinde bulunan Makedonya parçaları, Yunanistanın elinde bulunan garbî Trakya ve bizim elimizde ve bizim öz malımız olan Şarkî Trakya toprakları - dır. Bulgar komitecilerinin ve propaganda ile zehirlenmiş Bulgar münevverlerinin hayallerinde yaşattıkları işte bu büyük Bulgaristan haritasıdır.

Bulgaristan doğduğu günden beri bir serabın peşinden koşar gibi hep bu haritanın peşinden koşmuş ve hiç bir zaman bugün beş altı milyon nüfusiyle içinde yaşadığı normal kabına sığmak istememiştir. Bulgarın kafası dünyaya geldiği günden beri hep, "Adriyatikten, Karadenize kadar uzanan büyük

(Sonu sayfa 4 sütun 4de)

SABAHTAN SABAHA:

Akdeniz yolu tamamen açılacak ...

İngilizler ilk hızla ilerliyor

Şimalî Afrikada ki harekât sahasını ve İtalyan müstemlekelerini, Akdeniz yolunu gösterir harita

İngiliz taarruzu başlıyalı dokuz gün oldu. Dokuz gün evvel Sidi Barraniye kadar ilerlemiş olan İtalyanlarla büyük İngiliz kuvvetleri arasında 120 kilometrelik bir mesafe vardı. İngilizler bu mesafede kuvvetlerini gece yürütüp gündüz gizli-

(Sonu sayfa2 sütun 2 de)

HİNDİSTANA DAİR

YAZAN:
HALİDE EDİB
No. 22

Bugün her halde ortalıkta bir bayram havası vardı, herkesin yüzü gülüyor, ihtiyarlar bile çocuk gibi sıçrıyor, gözleri parlıyordu...

Bu zihniyet bir beyaz karınca gibi milletin temellerini yemiştir. Bu zihniyeti kaldırırsak Caste denilen şey de, din farkı denilen şey de kendi kendine kalkacaktır. Yalnız o zaman Hindistanda bir Hind milleti olacaktır. Müslümanlar. Sikh'ler, Hıristiyanlar, Parsiler, Yahudiler, hülâsa bütün cemaatler, büyük bir ağacın muhtelif dalları gibi aralarındaki birliği hissedecektir..,

Maamafih "aman bana yaklaşma!,, zihniyeti Hindistanda bir realitedir. O kadar ki her müceddid o topraklarda Hari - janlığın, bu zihniyetinden mesul oduğunu farzederek, lâğvına çalışmıştır. Meselâ (Arya - Samaj) hareket ve teşekkülü bunda eskiden en çok muvaffak olmuştur. Fakat Arya - Samaj da nihayet başlı başına bir Caste olmuştur. İçtimaî inkılâplar şimdiye kadar Hindistana yeni bir Caste daha ilâve etmekten başka bir şey yapamamışlardır. Bütün bu inkılâplar bir Casteden öteki Caste'e bir takım insanları nakletmekten ibaret kalmıştır. Mahatma Gandhiyi eski inkılâpçılardan ayıran şey budur: O ilk defa (Caste) sız bir Hind milleti düşünüyor. Ona doğru yürüyor.

2 — Harijanların şimdiye kadar teşekküllerini muhafazalarında bir başka sebeb daha vardır. Müslümanlar Hindistanı istilâ ettikleri vakit müslüman olan her Harijan zelil mevkiinden kurtuluyor, hâkim bir sınıfın müsavi haklı bir ferdi oluyordu.

Ondan dolayı birçok Harijan hattâ başka derecesi aşağı Caste efradı müslüman olmuştur. Fakat neden hepsi olmamıştır? İngilizler Hindistanı hâkimiyetlerine aldıkları zaman Harijanların, hepsi Hıristiyan olsa gene teşekkülleri ortadan kalkardı. Bunu yapabilmek için Hıristiyan misyonerleri çok emek sarfetmiş ve hâlâ da etmektedir. Halbuki Hıristiyan olanların sayısı müslüman olanlara nisbeten çok azdır. Neden hâlâ bugün kırk milyon Harijan var?. Neden bunlar Müslüman veya Hıristiyan olarak kendilerine bu kadar zulmetmiş olan Hinduizm'den ayrılmıyorlar? Çünkü ne kadar derecesi aşağı olursa olsun inandıkları ecdattan kalma bir dinleri var. Ekseriyet bunu bırakmaktansa, her zillete katlanmayı tercih ediyor. İşte burada Hindistanda elle tutulur gibi varlığını hissettiğiniz başka bir realite ile karşı karşıya geliyoruz: Din realitesi...

Gandhi'nin faaliyetlerine dair

Arabalar hâli bir araziye girdi ve durdu. Hepimiz indik, yürüdük. Biraz sonra köylüler alay, alay gelmiye başladılar.

Gandhiji - Ki - Jai âvazeleri yükselmiye başladı. Bunun mânası "Gandhiye zafer!,, dir. Kalabalık arttıkça köy ihtiyarları ve köycü gençler elele vererek Mahatmayı kalabalık sıkmasın diye etrafımızda bir kordon yaptılar ve yürümiye başladılar. Bu köylerin hepsinde yaşayıp, çalışan köycü kadın ve genç erkekler hep orada idiler.

Güneş tepemizde kaynıyor, hepimiz, bir duman bulutu içinde yürüyorduk. Herkesin yüzünden ter akıyordu. Bu yorgunlar güruhu arasında hiç solumıyan, terlemeyen, odasında yürür gibi sükûnla yürüyen, konuşan, Mahatmanın kendisi idi. Köylüler - le şaka ediyor, bize Cenubî Afrikadaki hayatından bazı fıkralar anlatıyordu.

Mahatma ile yürüyen bütün gençlerin müşahedesine nazaran onun kadar yorulmadan, muntazam yürümenin sırrını bilen adam yoktur.

Bence bu bir sır değildir. Ayakları rahat olmak şartiyle ayni tempoyu muhafaza ederek yürüyenler çok uzun gidebilir - ler. Bu hususda bizim neferleri geçen insan yoktur.

Bu köylere girdiğim zaman Hind köylüsünün ve köylerinin sefaleti, fıkaralığı hakkındaki iddiaları evvelâ biraz mübalâğalı gördüm. Her halde şarkta böyle, hattâ bunlardan daha iptidaî görünen köy çoktur. Ayni gübreli pis sokaklar, ayni içi karanlık evler.. Sığırları bana biraz zayıf görünüyordu. Fakat köylünün kendisi de pek zayıf görünüyordu.

Bugün her halde ortalıkta bir bayram havası vardı, herkesin yüzü gülüyor, ihtiyarlar bile çocuk gibi sıçrıyor, gözleri parlıyordu. Arkadaşıma sordum:

"— Bunlar Harijan köyleri mi?,,

"— Hayır karışık... „

(Arkası var)

SABAHTAN SABAHA

Akdeniz yolu tamamen açılacak

(Baştarafı 1 inci sayfada)

yerek İtalyan kuvvetleri önüne getirmişler ve birden baskın yapmışlardır.

Bu baskın Sidi Barranideki İtalyan karargâhını ve büyük kuvvetlerini gafil avlamış, otuz bine yakın esir alınmasına sebeb olmuştur. Fakat baskının hızı hâlâ geçmemiş, gafil avlanan İtalyanlar hâlâ kendilerine gelememişlerdir. İngilizler, Mısır toprağındaki son müstahkem mevkii, yani Sollumu da alarak İtalyan toprağına girmişler, buradaki Kopuzzoyu ve diğer kaleleri ele geçirmişlerdir. Şimdi Trablusdaki Bardiya limanından ötededirler.

Bu dokuz günlük hareketlerin en büyük manası bazı toprakların alınmasında değil, İtalyanların bozgununa uğramalarındadır: Esirlerin, topların, mühimmatın, mitralyöz ve tayyarelerin ele geçen mikdarı bozgunun dehşetini göstermiyor. İngilizlerin kum fırtınalarına, rüyet şartlarının fenalığına rağmen, durmadan ilerleyişi ve her mukavemet teşebbüsünü derhal kırmaları İtalyanların mukavemetsiz kaldıklarını gösteriyor.

* * *

Trablus toprağının sahil kısmında İtalyanlar, bir gün Mısır üzerinden Süveyşe taarruz etmek emelile mükemmel şoseler yapmışlardı. Afrika da eksik olan su yolları da burada tamamlanmıştır. Fakat bu inşaatın üç buçuk aydanberi Mısır toprağında temadisi, nasıl İngilizlerin eline geçmiş ve bugünkü taarruzda ingilizlerin işine yaramışsa senelerdenberi Libya ve Trablus sahilinde yapılan yollar da kaçan ordudan ziyade kovalıyan ordunun işine yarıyacaktır.

* * *

Akdenizin şarkını çoktan emniyet altına alan ve burada sularımıza kadar rahatça nakliyat yapan, nihayet Giridde hava ve deniz üsleri tesis ederek her tehlikeyi önliyen İngiltere Trablusdaki ilerleyişi ile Akdenizin garbını da temin etmek üzeredir. Buradaki nakliyat büyük ihtiyatlarla yapılıyordu. Panterlarya adasile Sicilya sahillerinden Trablus sahilleri arasını kaçamak hücumlarla tehdid eden İtalya Trablusdaki üslerini kaybeden artık Akdenizde hiçbir sözü olmayan bir kuvvet haline geçecektir. Akdenizin bütün cenub sahilleri hemen hemen İngilterenin elinde bulunacaktır. Fransanın son vaziyeti Fransız müstemlekelerinin, hele şimali Afrikada general Weygandın mihver devletlerine asla yar olmıyacağını göstermiştir.

Trablus topraklarındaki harb mareşal Petain'in vaziyetini şimdiden aydınlatmaya başlamıştır. Bu suretle Cebelüttarık da mihver için ebediyen bir mesele olmaktan çıkıyor.

Mihver, Süveyşden ümidi kestiği gibi Cebelüttarıkı İngiltereye kapamaktan da zaten vaz geçmiştir. İspanya, Bay Hitlerin istediği cevabı vermemiştir. Vakıa Tancadaki beynelmilel idareyi kaldırdı. Fakat bu son hareket İngiltere kadar İtalyaya da karşıdır. İngiltere orada İspanyol tahkimatına razı olmıyacak, bu mevkiin idaresi İspanyanın eline geçmesine karşı da şimdilik lâkayd kalacaktır.

Şimali Afrikada kazanılan zafer, bütün harbin kazanılması için şimdiye kadar atılan adımların en büyüğüdür.

Behçet SAFA

Yeni Sabah

ABONE BEDELİ

	Türkiye	Ecnebi
SENELİK	1400 Krş.	2700 Krş.
6 AYLIK	750 »	1450 »
3 AYLIK	400 »	800 »
1 AYLIK	150 »	800 »

19 Birincikânun 1940 Perşembe
19 Zilkade 1359
6 Birincikânun 1356
Gün 354 Ay 12 Yıl: 940 - Kasım 42

Güneş	Öğle	İkindi	
2.39	7.28	9.48	Ezanî
8.21	13.11	15.31	Vasati
Akşam	Yatsı	İmsak	
12.00	1,39	12,51	Ezanî
17.43	19.22	5.34	Vasati

DİKKAT

«Yeni Sabah» a gönderilen yazılar ve evrak neşredilsin edilmesin iade olunmaz ve bunların kaybolmalarından dolayı hiç bir mesuliyet kabul edilmez.

HER SABAH

Tasarruf haftası ve bir çift zarf

Masanın üzerinde iki zarf duruyor.

Kenarlarında yarı resmi bir kuruluşun firmasını taşıyan bu iki zarfın her ikisi "Yeni Sabah,, da neşredilmek üzere bir koç satırlık ilânı ihtiva etmekte ve ayrı ayrı zarflara konularak gönderilen bu iki ilânın her ikisi de ayni tarihi taşımaktadırlar.

Gönderen ayni müessese, gönderilen müessese ayni müessese ve her iki zarf da ayni günde gönderilmiş.

Halbuki tasarruf haftasındayız.

Erken gelsin, geç gelsin, günün muayyen bir saatinde intişar eden, bir gazeteye aid olduğuna göre acaba o iki mazruf ayni zarfa konularak gönderilemez mi idi?

Vâkıa bunu yapmakla tasarruf edilecek şey sadece bir zarftır, yani bugünkü tutariyle beş on paralık bir tasarruf..

Ancak bu zarf ve mazruflar İstanbulda yalnız Türkçe intişar eden 16 gazeteye böyle çift gönderildiği takdirde şu kırtasiye malzemesi yokluğunda sokağa atılan bir senelik zarf bedeli (17) lirayı bulur.

Bugünkü şartlar içinde, bilhassa tasarruf haftasını yaşarken hiç birimizin senede (17) lirayı sokağa atmıya hakkımız yoktur.

A. C. SARAÇOĞLU

HARB VAZİYETİ

Amerikanın İngiltereye yardımı

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

arzusunu temin etmek maksadile yapılmamıştır. Amerika muhariblere silâh ve malzeme satmakta kendini serbest addetmiş ve bittabi bu satışdan ancak denizlere hâkim olan taraf istifade eylemiştir.

Bu alış verişin ameli safhasından yalnız bir tarafın istifade etmesi Almanları sinirlendirdi. Japonya ile bir pakt imza ederek Amerikayı endişeye düşürmek istediler. Bu hareket aksi tesir yaptı.

Amerika geçen harbin başında her iki tarafın davasına lâkayd kalmış ve Vilsona Avrupada harbin başladığı ve gün aşırı bir devletin ihtilâfa dahil olduğu söylendiği zaman müşarünileyh Avrupa devletlerini zincire vurulacak deliler olmakla itham etmişti. Halbuki bu zat dört sene sonra Almanya ve müttefiklerine karşı seferberlik emrini imzaladı.

Bu harbde de vaziyet aynidir. Evvelâ ihtilâfa yabancı kalan Amerikalıları hâdiseler gittikçe demokrasilere yaklaştırmaktadır. Bu yaklaşmanın zaman ile daha müessir bir şekil alması çok muhtemeldir.

Bitaraflık kanunu harbin hemen başında tadil olunduğu için kanunun muaddel şekli İngiltereyi tatmin edecek mahiyette değildir. O tarihdeki ruhiyattan mülhemdir. Filvaki Amerikalılar İngilizlere tayyare, top, tank veriyor. Fakat bunlar peşin para ile satılmakta, mukabilinde döviz istenmekte, İngiliz gemilerile İngiltereye nakli şart konulmaktadır. İngiltere bugünkü şartlar dahilinde bu mübadele esasına sadık kalmakta müşkülât çekiyor. Bütün müstemleke ve dominyonlardaki halk elindeki dövizi İngiliz parasile mübadeleye davet olunmuştur. Denizaltı muharebeleri yüzünden gemi kıtlığı kendini hissettirmektedir. İngilizler Amerikadan ya bu şartların tadilini veyahud da borç verilmesini istemişlerdir. Conson kanunu mucibince geçen harbde Amerikaya borcunu ödememiş devletlere Amerikanın borca mal vermesi memnudur. İngiltereye yardımı icab ettiren zaruret bugün Amerikada dahi kabul edildiğinden bu kanun formalitesine bağlı kalmak üzere Amerikanın Panama veya cenub devleterinden birine kredi açması ve İngilterenin bu devletten ihtiyaçlarını tedarik etmesi gibi formüller üzerinde tetkikat yapıldığı haber veriliyor.

—»o«—

Bir imza sahtekârlığı

Belediye Reis Muavini Lûtfi Aksoyun imzasını taklid ederek belediye hesabına yolcu bileti alan bir sahtekâr yakalanmıştır. Bundan evvel de belediye reis muavinlerinden Ekrem Sevencanın imzasını taklid ederek mahkûm olduğu anlaşılan sabıkalı derhal müddeiumumiliğe teslim olunmuştur.

ŞEHİR HABERLERİ

Münakalât Vekili

İncedayı dün Haydarpaşadaki demiryolları tesisatını tedkik etti

Şehrimizide bulunmakta olan Münakalât Vekili Cevdet Kerim İncedayı veskâlete bağlı müesseselerde tetkiklerine devam etmektedir. Vekil dün öğleden sonra liman dairesine gelerek bir müddet meşgul olmuş ve motörle Haydarpaşaya geçerek Devlet Demiryolları Birinci İşletme Müdürlüğü teşkilât ve müesseselerini ziyaret etmiştir. Vekil Haydarpaşada malzeme teslim ambarlarile ticarî eşya ambarlarını, işletme servilerini, tamirhaneleri ve antrepoları gezmiş ve Haydarpaşada yeni yapılmakta olan büyük tramvay köprüsü inşaatını da gözden geçirmiştir. Vekil Haydarpaşada bulunduğu müddet zarfında memur işçi ve ameleler ile gayet yakından temas ederek mesailerile alâkadar olmuştur. İncedayı Haydarpaşada akşam geç vakte kadar kaldıktan sonra saat 7 de motörle Haydarpaşadan İstanbula geçmiştir. Vekilin bugün Devlet Denizyolları teşkilâtında meşgul olması muhtemeldir.

Et fiyatlarında ihtikâr yapıldığı anlaşıldı

Vaziyet Fiyat mürakabe komisyonunda bugün tedkik olunacak

Belediye İktısad Müdürlüğü, şehrin muhtelif mıntakalarında perakende et fiyatlarını ve bunların mezbahada topdan satış fiyatlarını tetkik ettikten sonra et fiyatlarında geçen senenin bu mevsimine nisbetle % 15 - % 20 nisbetinde bir tereffü olduğunu tesbit etmiştir.

İktısad Müdürlüğü bu tereffüe normal bir sebeb görmediğinden vaziyeti mufassal bir raporla birlikte fiyat mürakabe komisyonuna havale etmiştir.

Komisyon bugünkü toplantısında et vaziyetini tetkik edecektir. Komisyonun taplantısına topdan et tacirleri ve kasablar da davet olunmuştur.

Tacir ve kasablar et fiyatlarında resmen tesbit olunan bu tereffüü izah edemedikleri takdirde haklarında kanunî takibat yapılacaktır.

Komisyon lüzum görürse et için azamî satış fiyatı tesbit edecektir.

MAARİFDE

Talebe yurdu nihayet yapılabilecek mi?

Fatih medreselerinin talebe yurdu haline ifrağı hakkında yapılan tetkikler dün Üniversite tedris heyeti tarafından tetkik olunarak muvafık görülmüştür. Partinin maddi yardımile medreseler tamir ve ıslah olunarak talebe yurdu haline ifrağ olunacaktır.

Maarif Vekâletinin teşekkürleri

Maarif Vekâleti köy mektebi inşası hususunda gösterdikleri gayret ve faaliyet dolayısile Vali ve Belediye Reisi Doktor Lûtfi Kırdarla Maarif Müdürü Tevfik Kut'a teşekkür etmiştir.

Okullarda iktısad haftası

Dün bütün okullarda iktısad haftası dolayisile iktısad mevzuu etrafında bir güzel yazı müsabakası yapılmıştır. Bu müsabakada muvaffak olanlara hediyeler verilecektir.

HALKEVLERİ

Konferans

Bakırköy Halkevinden:

18/XII/1940 perşembe günü saat 20 de İktısad ve Tasarruf mevzulu bir konferans evimiz salonunda verilecektir. Konferansa gelmek herkes için serbesttir.

Fotograf ve resim sergisi

Şişli Halkevinden:

Halkevimiz salonlarında 15 gün sonra bir fotoğraf ve resim sergisi açılacaktır. Bu sergide Tablo, Afiş, Dekor, Karikatür, Minyatür, Tezhib ve fotoğraf gibi san'atin bütün şubelerine aid resimler teşhir edilecektir. Tafsilât için her gün saat 16 dan sonra Şişli Halkevine müracaat olunması.

SPOR

Kız liseleri arasındaki voleybol maçları

Dün Eminönü Halkevinde Kız liseleri arasında tertib edilen voleybol müsabakalarına devam edildi.

İlk müsabaka Çamlıca Kız lisesi ile Kandilli arasında idi.

Birinci sept çok heyecanlı oldu. Ve 14 - 16 Kandillinin lehine neticelendi. İkinci septi güzel oynıyan Çamlıcalılar 8 - 15 kazandılar. Üçüncü sept her iki takım da bütün gayretlerini sarfettiler. Daha düzgün oynıyan Çamlıcalılar. Bu son septi 15 - 11 kazanarak galib bitirdiler.

İkinci maç Erenköy kız lisesi ile Şişli Terakki arasında yapıldı. Bu sene şampiyonluğa namzed olan Erenköy kız lisesi zayıf rakibini birinci sept, 15 - 13 ikinci sept 15 - 4 mağlûb etti.

Türk kayakçıları davet edildi

Harb dolayısile yapılamıyan 1940 olimpiyadlarının yerine Finlandiya federasyonu Helsinkide beynelmilel bir kayak müsabakası tertib etmiştir. Önümüzdeki mart ayında yapılacak bu müsabakalara Türk kayakçıları da davet edilmiştir.

Portsaiddden 60 bin boş çuval geldi

Akdeniz harbini müteakib Portsaidde kalan ithalât malları peyder - pey memleketimize getirilmektedir. Son günlerde Mersine yeniden bir parti mal nakledilmiştir. Bunlar meyanında 60 bin boş çuval bulunmaktadır. Burada memleketimize nakledilecek daha bir milyondan fazla çuval bulunmaktadır.

BELEDİYEDE

Bir doktor hakkında tahkikat yapılıyor

Sarıyer hükûmet doktoru, çağırıldığı bir hastaya normal bir sebeb göstermeden gitmekten istinkâf ettiğinden hakkında tahkikat yapılmasına başlanmıştır.

Namık Kemal günü

(Baştarafı 1 inci sayfada)

leti bu hususda bütün Maarif Müdürlüklerine, İstanbul üniversitesine, yüksek mekteplere lüzumlu direktifler vermiştir.

Ünüversitede

İstanbul Üniversitesi Namık Kemalin doğumunun yüzüncü yıldönümü dolayısile parlak bir program hazırlanmıştır. Merasim, cumartesi günü saat 14 de Üniversite merkez binasında konferans salonunda yapılacaktır.

Üniversitede yapılacak merasimin programı şudur:

Açış nutku, Namık Kemal (İnsan), Profesör Halide Edib, (Vatanperverliği ve divanı) Ali Nihad Tarlan, (Fikirleri) Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, (Hayatı ve san'ati) Ahmed Hamdi Tanpınar, ve son olarak talebe tarafından seçme parçalar okunacaktır.

Konferans salonunda yapılacak merasimden sonra İnkılâb müzesinde tertib olunan sergiye gidilip serginin resmi küşadı yapılacaktır.

Halkevlerinde

Şehrimizde bulunan ilk orta okul ve liselerde cumartesi günü birer Namık Kemal saati yapılacaktır. Bu saatte okul öğretmenlerinden biri Namık Kemal hakkında bir konferans verecek ve talebeler Namık Kemalin şiirlerinden parçalar okuyacaklardır.

Nâmık Kemal Broşürü

Maarif Vekâleti, Namık Kemalin doğumunun yüzüncü yıldönümü münasebetile güzel bir broşür hazırlamıştır.

Broşürde Namık Kemalin büyük kıtada bir fotoğrafı ve bir şiirinden alınan şu parça vardır.

Gelir bir gün ki derler sayei feyzi hamiyette
Kemalin senki kabri kalmadıysa namı kalmıştır.

Okullarda

Şehrimizde bulunan bütün halkevleri Namık Kemalin doğumunun yüzüncü yıldönümü dolayısile birçok konferans, müsamere ve toplantılar tertip etmişlerdir.

Eminönü Halkevinde: 21/12/940 cumartesi günü akşamı saat 20 de Namık Kemal için hazırlanan merasimin programı şudur: İstiklâl Marşı, açış, Namık Kemalin hayatı ve eserleri, Namık Kemalin eserlerinden parçalar, eserlerinden besteler, (Akif Bey) piyesinden bir pasaj.

Kadıköy Halkevinde: Bayan Halide Edib tarafından bir konferans, Namık Kemalin şiirleri, Namık Kemal hakkında yazılan şiirler.

Memur mu, değil mi?

Dün mahkemede bir azlık okulu hocasının vaziyeti münakaşa olundu.

Dün Altıncı Asliye Ceza mahkemesinde bir muallimi tahkir davasına bakıldı. Ve hâdise oldukça münakaşayı mucib olmuştur.

Bundan bir müddet evvel yine bu sütunlarda yazmıştık. Maamafih bir kere daha vak'ayı hatırlatalım:

Beyoğlunda bir Rume mektebinde türkçe öğretmeni olan Muallâ talebelerden birini mektep divanına şikâyet ederek bir hafta müddetle derslerine almamayı karar altına aldırmış, bu hareketten çok üzülen talebe velisinin müteaddid müracaatlerine rağmen ceza aynen tatbik olunmuştur. Çocuğun annesi Aleksandra namındaki genç Rum bayan bir gün mektebe giderek Muallâya bu hususda bir kaç söz söylemiş ve iddia edildiğine göre bu arada birçok tahkirlerde de bulunmuştur.

Öğretmen Muallâ Aleksandranın kendisini tahkir etmesi üzerine mahkemeye müracaat ile hakkında ceza verilmesini taleb etmiş ve geçen celsede de iddia makamı tarafından Aleksandranın vazife başında bir memura hakarette bulunduğu sabit görüldüğünden bir ay müddetle hapsedilmesi talebinde bulunulmuştu.

Bu defa yapılan duruşmada Aleksandranın vekili avukat Salâhaddin müdafaasını yaparak müvekkilinin hiçbir tahkirde bulunmadığını ileri sürmüş ve ezcümle demiştir ki:

— Aleksandranın Muallâyı tahkir ettiği sabit ve vaki bulunsa bile iddia makamının talebi gibi bir memuru tahkir mahiyetinde değildir. Çünkü Muallâ bir hükûmet memuru değildir. Her nekadar kendisi yüksek Vekâletçe Rum mektebine tayin ve nasbedilmiş ise de maaşını Rum kilisesi bütçesinden aldığından ve memurin kanununa göre ise memurluk vasfı ancak hükûmet bütçesinden maaş alanlarla hükûmete bağlı hususi bütçelerden ücret alanlara münhasır olacağı kaydedilmektedir.

Binaenaleyh Muallâ bir memur sayılamaz, ve Aleksandra tarafından tahkir edilmiş ise bile suç adi bir tahkirden ileri gitmiş olamaz. Suçun vasfı bu şekilde tayin ettikten sonra yüksek mahkemenizden hak ve madelet dileriz.»

Avukatın bu müdafaası hakkında iddia makamından ne diyeceği soruldu ve müddeiumumi dosyada bulunan Maarif Vekâletinin gönderdiği tahriratı da gözden geçirdikten sonra:

— Muallânın hükûmet memuru addedilemiyeceği için Aleksandranın hakareti adi tahkir mahiyetinde görüleceğinden eski talebimizin kaldırılarak bu yolda ceza verilmesini isteriz.

Sözlerile avukat Salâhaddinin müdafaa ve iddiasına iştirak etti. Fakat mahkeme riyaseti derhal kararını veremiyerek dosyayı tetkik için muhakemeyi başka bir güne bıraktı.

Gelecek celsede karar verileceğine göre tahkirin ne şekilde telâkki edileceği ancak o zaman belli olacak demektir. Ve tabiî Muallânın memur olup olmadığını da ancak bu suretle anlıyabileceğiz. Bakalım memur mu, değil mi?

İlim Köşesi

Yazan:
Prof. Salih Murad Uzdilek

Keşifler, ihtiralar

Nebatlarla karbonun tesbiti - Tabiatın randımansız fakat en esaslı ameliyesi

Yer yüzünde yaşıyan insanların adedini 2.000,000.000 ve her insanın günde sarfettiği enerjiyi vasati olarak 2000 büyük kalöri kabul edersek bu enerji senede takribî olarak 15.000.000.000.000.000 büyük kalöri olur.

Diğer hayvanlarla toprakda yaşıyan mikrop organizmleri de hesaba katarsak bu rakamı 1 in önüne 16 sıfır koyarak ifade edebiliriz, ki bu da kolay olsun diye on bin milyon kere milyon büyük kalöri olur. Bütün bu enerji tabiatin pek randımansız olan fotosentez ameliyesile tedarik edilir. Bu ameliye ise güneş radyasyonunun nebatlara yeşil rengini veren klorofil müvacehesinde havadaki karbon asid gazı ile su buharının formaldehide ve oradan nişastaya inkılâbıdır.

Nebatlara gelen güneş ziyasının (ve radyasyonunun) ancak yüzde bir mikdarı bu iş için sarfedilir. Şimdi buna göre bir hesap yapalım. Yer yüzünün toprak kısmının mesahası takribî olarak 140 milyon kilometre murabbaı alınabilir. Bunun yarısı senede altı ay yeşilliğini muhafaza ediyor diyelim.

Bu altı ayın her gününde yer yüzünün toprak kısmının beher santimetre murabbaına güneşden 500 küçük kalöri enerji düştüğünü farz edersek ve bunun yukarıda söylediğimiz gibi, yüzde birinin bu işe yaradığını kabul edersek nebatların büyüme mevsiminde güneşten takriben 6 - 5 milyon kere milyon kere milyon büyük kalorilik enerji aldığını basit bir hesabla çıkarabiliriz. Bu ise yukarıda verdiğimiz on bin milyon kere milyon büyük kalorinin 64 misli kadardır. Binaenaleyh yüzde biri yerine on binde 64 ü demekliğimiz lâzım gelir ki yüzde biri kabul etmekle pek bol keseden gitmiş oluruz. Güneşden alınan bu kadar enerji 9 milyon kere milyon ton antrasit kömürünü (yani yer yüzünde her sene istihsal edilen kömürün 900 mislini) yakmakla elde edilebilir. Kaldı ki insanlar bu enerjinin binde ikisini ancak kullanıyor.

İşte bu basit hesaplardan anlaşıldığına göre tabiatin en esaslı ameliyesinin bile randımanı yüzde bir kadardır.

Bu fotosentez ameliyesinin randımanına yüzde değil binde birkaç kadar ilâve edilse tabiatten istihsal edilecek enerji daha fazlalaşmış olacaktır. Tabiat bu kadar küçük randımanla çalışırken tabiat içinde yüzde yüz randımanla makine yapmak istiyen ve tabiatle yarışa çıkan (daimî hareket) makinecilerine acımaktan başka ne yapalım!

Alâka uyandıran bir konferans

Tanınmış İngiliz tiyatro münekkid ve müelliflerinden Lord Duncany dün akşam Beyoğlu Halkevinde "Dram,, mevzuu etrafında bir konferans vermiştir. Lord, konfernsında dramın tekniğini izah ettikten sonra hayatı hakikiyeye intibak şekillerini anlatmış ve nihayet dramın teâkkilerindeki muhtelif noktai nazarlara temas eden hatib bunlardan bazılarını kabul ve bazılarını tenkid etmiştir.

Hatibin selis bir İngilizce ile verdiği konferans üniversite doçentlerinden Vâhid Turhan tarafından terceme edilmiştir.

Konferansda vali ve belediye reisi doktor Lûtfi Kırdar, parti müfettişi Reşad Mimaroğlu ve üniversite talebleri hazır bulunmuştur.

—»o«—

Dünkü ihracat

Dün muhtelif memleketlere 250 bin liralık ihracat muamelesi kaydedilmiştir. Gönderilen bu mallar meyanında Rumanyaya mühim miktarda mandalina, Amerikaya mavi haşhaş, İsviçre ve Macaristana tiftik vardır.

—»o«—

Sinemaların kontrolü

Bazı sinemaların lüks mahalleri, nisbeten daha ucuz olan yerlerden çok fazla olduğu belediyeye şikâyet edilmiştir. Belediye bütün sinemaları kontrol etmeğe karar vermiştir.

BOŞA GİDEN GAYRETLER

YAZAN: İNGİLİZ BÜYÜK ELÇİSİ SİR NEVİLE HENDERSON

TÜRKÇEYE ÇEVİREN

Hüseyin Cahid YALÇIN

— 67 —

Büyük bir muhayyile faaliyetine hacet kalmadan, Hitlerin bu teklifi nihaî bir hal çaresi diye ortaya atmamış olduğuna pekâlâ kanaat getirebilirdi. Bu onun nazarında şatranç tahtası üzerinde sadece bir patiyağı ileri sürmekti. O daima böyle hareketler yapıyordu. Oyunu kazandığı müddetçe, nazarında ehemmiyeti haiz olan şey hileli oynayıp oynamamış olması, taşları lâyıkiyle kullanıp kullanmaması meselesi idi. Kimsenin buna dikkat etmediğini her zaman ümid edebilirdi.

Şayed birisi oyuna dikkat edecek olursa kaideyi kendisinin değil, muarızının ihlâl etmiş olduğunu iddia için bir mazeret bulabilirdi.

Bu **Wahnsystem** (yani kendi kendisini aldatma kabiliyeti) onun tekniğinin muntazam bir parçası idi. Gerek kendi ihtiraslarını coşturmağa, gerek kavmini onun düşünebileceği her şeyin kendisi için iyi olduğuna inandırmasına yarardı. Mahşer gününde mahkeme huzuruna çıktığı zaman, muhakkak ki, Lehliler kendisinin makul ve âlicenab şartlarını kabul etmiş olsalardı, Avrupayı harb dehşetlerinden masun tutmuş olacağını tam bir kanaat zevahirile müdafaa edecektir. Temin ederim ki bu yanlıştır. Hakikaten istediği şeyin bundan daha fazla olduğunu, yani Posen'i, Silezyayı ve bizzat hürriyeti istediğini ve bunları da Lehlilerin hiç bir zaman harbsiz teslim edemiyeceklerini o pek âlâ biliyordu. Bütün bu hırsıcahını temin için harbin nihayet ictinabı imkânsız olacağını takdir ediyordu. O geniş silâhlanması bu nihaî harekete hazırlanmak için vukua geliyordu.

Bundan başka, yukarıda dediğim gibi, kendisini büyük Fredrick'in ve Bismarckın misali müşahhası telâkki ediyordu. Onların portreleri ve yarım heykelleri Berlinde, Münihde, Berchtesgadendeki odalarını süslüyordu. Onların taptıkları mabud "Mars,, olmuştu. O da nefsini bu ilâha feda etmezse, şöhreti nakıs kalırdı. Onun şöhreti en nihayet onlarınkinden de büyük olacaktı. Onun aşağılık "complex,, i de hesabtan hariç tutulamaz. Ne kendisinin, ne Alman milletinin, 1918 hezimetinin hatırası, diğer bir dünya harbinde zaferi kazanmak suretiyle, ortadan kaldırılmadan, bu aşağılık "complex,, i üzerlerinden atmağa cidden muvaffak olamiyacaklarını hissediyordu. Ancak bu zaferden sonradır ki Almanya yeryüzünde hükümran olabilirdi.

İşte az çok sabırlı bir surette bekledi. Çünkü ordusu ağustos nihayetine kadar her ihtimale karşı gerçekten hazır olamazdı. Hazırlıkların gizli tutulmasına rağmen, bu vaziyet pek aşikâr bir surette malûm idi. Tannenberg zaferinin yirmi beşinci senei devriyesinin orada 27 ağustosta tes'id edileceği ve bir Alman gemisinin Danzigi ziyareti ile ayni zamana tesadüf eyleyeceği ilân olunduğu zaman, buhranlar için tarihler tesbit etmek yolundaki avam itiyadına karşı duyduğum derin istikrahı bir tarafa bırakmak için büyük bir keşif ve intikal kudretine ihtiyaç duymadım. Temmuzun ilk günlerinde keyfiyeti Lord Halifax'a yazdım ve ona ağustosun son haftasının sıfır saat teşkil edeceğini evvelden bildirdim.

Dramın son perdesine geldik. Sahnenin perdesi martın o mühim 31 inci günü, Mr. Chamberlain, Avam Kamarasında bizim Lehistan ile uzlaşmanızı ilân ettiği zaman kalkmış oldu. Her iki taraf da şimdi vaziyet almakla meşguldü. Biz Moskovada ve Ankarada taarruza karşı bir sulh cephesi bina etmeğe çalıştık. Almanla ise Moskovada, Baltık devletlerinde, Balkanlarda bu cebhede bir gedik açmağa uğraşıyorlardı. Her iki taraf da muvaffakiyetler kazanacaklar ve hezimetlere uğrayalardı.

Fakat, iki arada, bir sükûnet devresi oldu ki, gayri melhuz bazı hâdiseler vukua gelmezse, bir kaç ay imtidad edecek gibi görünüyordu. Bunu mayıs başlangıcında bir rapor ile bildirdim. Askerî işlerde büyük bir faaliyet mevcud olmakla beraber, başka hiç bir şey yapılmıyordu. Bunu normal olmıyan bir devirde normal bir iş addetmek makul olamazdı. Bir çok ihtiyat efradı tedricen askere çağrılıyordu. (Mayısta Alman hizmetçilerimden biri gitti. Temmuzda da diğer biri.) Fakat işin temposu, henüz tacil edilmemişti. Hitler, 1938 de olduğu gibi, vukuata intizar ederek ve her ihtimale karşı hazırlanarak iş görüyordu. Fakat henüz hiç bir karar vermemişti. Ümid ettiği gibi, ahval ve şerait lehine döneceği zamana kadar hiç bir karar ittihaz etmiyecekti. Ağustosun ikinci nısfına kadar, ordusu hazırlığın azamî mertebesine vasıl olunciya ve hasad yapılıncıya kadar, teşebbüs kuvveti bizim elimizde bulunabilirdi. Fakat bunun için daha evvel sağlam bir sulh cebhesi bina edilmeli ve Lehliler ile Almanları bunun arkasında müzakereye girişmeğe ikna eylemeli idik. Bu yaz aylarının arzettikleri fırsat kaçacak olursa, o zaman, Hitlerin ordusunun kudretine güvenerek teşebbüs kuvvetini tekrar iktisab etmeğe yahud zapteylemeğe kalkacağı tahmin olunabilirdi.

Vaziyet bir inkişaf ilân edemiyecek olduktan sonra eylül de Nurembergde parti toplantısını akdedebilmesi pek mümkün değildi. Diğer taraftan, bu babda lüzum görülen büyük teşkilât gayretleriyle parti içtimaı vukua gelirse, 1939 senesine kadar hiç bir harb olmaması pek ihtimal dahilinde idi. Çünkü Lehistanda mutad yağmurlu hava teşrinievvelde pek ziyade makineleşmiş Alman ordusunun serî bir muzafferiyet kazanmasını imkânsız bir hale sokardı. Alman orduları kumandanları böyle serî bir galebeyi muvaffakiyetin temini için en esaslı bir şart telâkki ediyorlardı.

Filhakika, iki arada ciddî bir hâdise çıkması yahud Hitlerin ve bizim geri çekilemiyeceğimiz birer vaziyete düşmemiz tehlikesi istisna edilirse, bu sükûnet devresinin muvakkat emniyetine itimad edebilmek için sebeb vardı. Fikrimce, bütün mesele, bir felâket olmadan, Nuremberg parti toplantısına nasıl vasıl olabilmeyi teminde idi.

İşte böylece yaz başladı. Mayısın ilk günlerinde, Ribbentrop İtalyanın şimalinde kont Ciano ile görüştü. Roma - Berlin Mihverini muayyen bir askerî ittifak haline kalb için bir itilâf hasıl oldu. Bu ittifak 22 mayısta Berlinde büyük bir tantana ve ehemmiyet ile imzalandı. Bu askerî ittifakı İtalyanın, İngilizlerin U. R. S. S. i Türkiye ile müzakereleri kendi aleyhine müteveccih olabilmesi korkusu yüzünden imzalamış olduğu hakkındaki resmî sözler, bilhassa yeni bir vaziyet ihdas etmiyordu.

Mihver, askerî bir ittifakın imzalanmasına, mühürlenmesine, teati edilmesi yolundaki gösterişlere hacet olmadan da kâfi derecede kuvvetli telâkki olunuyordu. Şübhesiz ki ittifakta en alâkaya şayan nokta birinci maddesi idi. Bu maddeye nazaran ittifak Almanyanın beynelmilel bir ihtilâf tevlid edebilecek her hangi bir niyetten İtalyanın daha evvel tamamen haberdar bulunması şartına bağlı idi. Bu, Romanın, Berlinin emrine sadece bağlı olmadığını, dostluk Pragda olduğu gibi haber verilmemiş diğer bir darbenin şiddetine mukavemete maruz kalacak olursa pek fazla bir imtihana tâbi tutulmuş sayılacağını ima ediyordu.

Bundan dolayı, ittifak herhangi bir yıldırım darbesinin tekerrürüne karşı dünyaya hakikî bir teminat veriyor gibi görünüyordu. Fakat herşeyden evvel, İtalyaya eğer Hitler iptida Sinyor Mussoliniye haber vermeden ve muvafakatini almadan bir harekete geçecek olursa muhasemat sahasını tahdid imkânını veriyordu.

Gene mayıs ayında, Estonya, ile Letonya Rusyanın bundan sonraki emellerinden bihakkın şübhe ederek ve Moskova ile müzakerelerimizin genişlemesinden korkarak Almanya ile bir ademi tecavüz muahedenamesi akdetmek suretiyle vaziyetlerini takviye etmek kararını verdiler. O tarihde onların bu hareketi Ribbentrop için yeni bir diplomatik zafer gibi göründü. Fakat bu çok muvakkat bir muvaffakıyet idi. Stalin Almanyanın müttefiki sıfatile harbe girdiği zaman ne Almanyaya fayda verdi, ne Baltık devletlerine.

(Arkası var)

Bulgar sulhu

(Başmakaleden devam)

makalesini şu cümle ile bitiriyor ki pek dikkate şayandır :

"Her iki memleket birbirlerinin millî arzularına hürmet ettikleri ve birbirlerine mâni olacak yerde yardım ettikleri takdirde ebedî bir sulh içerisinde yaşayabilirler. „

Mir'in bu cümlesini hatırda tuttuktan sonra, 6.12.1940 tarihinde Slovo gazetesinde intişar eden ve Ege meselesinin diplomatik tarihinden bahseden makalenin sonlarındaki şu cümleyi de bir daha okuyalım:

"Ege sahilleri meselesi bugün de adilâne bir hal tarzı„ bekliyor.

Ayni gazetenin bundan bir gün evvelki sayısında, Bulgaristanın haricî siyasetinden bahseden bir makalede şu beyanata tesadüf ediyoruz:

"Bulgaristan millî emellerinden vazgeçmiyerek tadilâtçı bir memleket olarak kalmaktadır.„

Ayni günde Mir gazetesi şu mütaleada bulunuyor:

"Hariciye nazırımız çok mühim bir meseleyi daha tebarüz ettirmiştir. O da Dobruca meselesinin hal tarzının Balkanlardaki diğer ihtilâflı meselelerin halinde bir misal olabileceğidir. „

Bulgar matbuatının neşriyatına bakınca gözümüzün önünde şöyle bir Bulgaristan görüyoruz: Bulgaristan sulhperverdir. Yani istediklerini sulh yoliyle, alâkadarların bu toprakları kendiliklerinden Bulgaristana terketmeleri şeklinde almaktan memnun olacaktır. Bulgarlar bir harb açıp ta buraları zorla elde etmeğe teşebbüs etmeyerek rahat oturacaklardır. Fakat bu sakin durmalarının mânasının yanlış anlaşılmamasını da istiyorlar. Onların sulh taraftarlıkları Trakyadan ve Makedonyadan vazgeçmek mânasını tazammun etmez. Onlar bekleyeceklerdir, yani fırsat bekleyeceklerdir.

Bilhassa Türklerle olan münasebetlerine gelince, şimdiye kadar ilk defa olarak yalnız bir gazeteden Türk topraklarında gözleri olmadığına dair bir teminata tesadüf ettik. Fakat uzaktan görünen çok yakındaki Edirneye ne kadar haris gözlerle bakan Bulgarların hikâyesini de pek yakında dinlemiştik .

Bulgarlar Berlinden iyi bir taktik dersi almış gibi görünüyorlar. Bir aralık bütün Trakya ve Makedonya meseleleri susmuştu. Yalnız Dobruca davası vardı. O bittikten sonra, şimdi - garbî ve şarkî kelimesi ilâve edilmeden, mutlak surette - Trakya meselesi birinci safa geçti. Bunda da şimdi, garbî ve şarkî Trakya davası birbirinden ayrılmak suretiyle Türkler teskin edilmek ve hattâ Bulgar davasına kazanılmak isteniyor. Mir gazetesindeki makalenin son cümlesi bizi Bulgar davalarına yardıma davet ediyor ve o da bize bir yardım ve ebedî sulh vâdeliyor. Burada maksad gayet açıktır. Biz Bulgarlarla beraber olarak garbî Trakyanın Bulgaristana terki için Yunanistanı kandıracağız, yahud sıkıştıracağız! Bulgarların bize hangi yağmamızda yardım edeceklerini gazete tasrih etmiyorsa da "ebedî sulh,, vâdi kâfi bir mükâfat teşkil edecek gibi görünüyor.

Biz, Yunanistan aleyhinde Bulgarlara yardım etmek şöyle dursun, bilâkis Trakya davasında Yunan menfaatlerini kendi menfaatimiz addedecek kadar dostlarımızla beraberiz . Hattâ o kadar diyebiliriz ki, farzı muhal olarak, Yunanlılar Dedeağacını Bulgarlara terk - etmeğe razı olsalar biz kabul edemeyiz.

"Ebedî sulh,, a gelince, bu çocuklukları bir tarafa bırakalım da sadece sulhtan bahsedelim. Balkanlarda bu sulhun ne gibi şartlarla kabil olabileceğini başka bir makalede ayrıca tedkik ederiz.

Hüseyin Cahid YALÇIN

Göbbels bir nutuk söyledi

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

men, sükûn ve disiplinlerini muhafaza ederek mesailerine devam ettikleri için, ameleye teşekkür etmiştir.

B. Göbbels sözlerini şöyle bitirmiştir:

Alman deniz teslihatını günden güne takviye eden amelemiz, İngiliz gece bombardımanlarının, Hamburgun harb istihsalâtını ciddî surette sekteye uğratamadığına en büyük şahittir.

SON HABERLER

Yunanlılar Porto-Palermoyayaklaştı

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

rağmen, bir çok gündenberi kazandıklarından çok büyük muvaffakıyetler elde etmişlerdir. Yunanlılar, burada etrafı mitralyöz yuvaları ile dolu topçu mevzilerinden mürekkeb daimî mühim müdafaa hatlarından içeri girmişlerdir. Bu mıntakada bir miktar esir alınmıştır.

Esirler arasında bir de subay vardır.

Fena havaya rağmen Yunanlılar bütün cebhede düşmanla temas halindedir.

Atina, 18 (a.a.) — İngiliz hava kuvvetleri tarafından neşredilen resmî tebliğ:

Şiddetli kar fırtınasına rağmen dün bombardıman tayyarelerimiz Ayasaranda ile Avlonya arasındaki sahil yolunda düşmanın motörlü nakliye kollarına hücum etmiştir.

Hava şartları dolayısile bombardıman neticesi tam olarak müşahede edilememişse de atılan bombardıman bir çoğunun sahil yolu üzerinde ve nakliye vasıtaları civarında uatladığı görülmüştür. Nakliye vasıtaları ayrıca mitralyöz ateşine tutulmuştur. Bu harekâta iştirak eden tayyarelerimizin hepsi üslerine dönmüştür.

Atina, 18 (a.a.) — Dün akşam neşredilen 52 numaralı resmî tebliğ:

Tazyikimiz altında düşman zayiat vererek Klisura doğru çekilmiştir. Klisurada yangınlar çıktığı görülmüştür.

Cebhenin sair kısımlarında harekâta muvaffakıyetle devam edilmektedir. Aldığımız esirler arasında bir yarbay vardır. Büyük miktarda malzeme iğtinam ettik .

Almanlar ingiltereyi işgale hazırlanıyormuş

Vaşington, 18 (a.a.) — Reuter: İyi malûmat alan mahfiller, Avrupadan Vaşingtona gelen mahrem haberlere göre, İtalyanın tamamen inhidamından evvel Hitlerin İngiltereye karşı büyük mikyasta bir istilâ hareketi yapması ihtimallerinin mevcud olduğunu söylemektedir. Bu suretle, böyle bir sergüzeşte bir milyon kişi feda edeceğini birçok defalar tekrar etmiş olan Hitler, sözünü yerine getirmiş olacaktır.

Vaşington mahfillerinde söylendiğine göre, son zamanlarda Amerikanın mühimmat ve tayyare imalâtını çoğaltması lüzumuna mütedair yazılar bu mahrem raporların derpiş eyledikleri ihtimallerden mütevellittir.

Ekseriyetle iyi malûmat almakta olan haftalık Toreign Correspondance gazetesi bu mahrem raporlar hakkında şunları yazmaktadır:

İngiltereye karşı vâsi mikyasta bir istilâ hareketi yapılması ihtimalleri, Almanların İtalyaya yardım etmektense böyle muazzam bir hareketi tercih etmeleri fikrine müstenid bulunmaktadır. Bu harekette Fransız donanmasının da hesaba katılmış olması mümkündür. Maamafih Vaşingtonda şu cihet de hatırlatılmaktadır. ki daha bir kaç gün evvel mareşal Petain Vichy'de bir bitaraf diplomata, Fransız donanmasının Almanların kontrolü altına girmesine hiçbir zaman razı olmıyacağını beyan etmiştir.

Kaymakamlar arasında nakil ve tayinler

Ankara, 18 (Hususî) — Antalya mektubçusu Cemil Korkuteli kaymakamlığına, Manavgat kaymakamı Halid Gördes kaymakamlığına, Kars kaymakamı Osman İmroz kaymakamlığına, mahallî idareler mümeyyizlerinden Sabit Kars kaymakamlığına, başvekâlet hususî kalem memurlarından Raşid Manavgat kaymakamlığına tayin edilmiştir.

Hariciyede yeni tayinler

Ankara, 18 (Hususî) — Musul konsolosluğuna merkezden Asaf, Musul muavin konsolosluğuna merkezden Refet, Şam konsolosluğuna merkezden Fikret, Viyana konsolosluk kançilârlığına merkezden Galib Mübarek tayin olunmuşlardır.

Fransada hazırlanan hükûmet darbesi

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

mesinin "meşru bir hak,, olarak tanılmasını istiyeceğini ve belki de Lavalin Fransız Guislingi olarak hizmete alınmasını isteyeceğini tahmin etmektedir.

Abetz'nin dün Vichyyi ziyaret etmesinin ilk neticesi, mareşal Petain ile yaptığı mülâkatta hazır bulunan Lavalin tahliyesini temin etmek olmuştur.

Hitlerle Laval ikinci Napoleonun kemiklerinin naklini bahane ederek mareşal Petaini Pariste tuzağa düşürmeğe teşebbüs etmişlerdi.

Muhabire göre, mareşal Parise gitseydi Çekoslovakya Reisicümhurunun akibetine uğraya - caktı. Çekoslovakya reisicümhurunun Berline davet edilerek Almanlar tarafından hazırlanan muahedeyi imza etmeğe mecbur edildiği hatırlardadır. Petain böyle bir muahedeyi imzadan imtina etseydi, ihtiyar mareşalin hasta olduğu veya akıl zâfına uğradığı hakkında bir masal uydurulacak ve bu suretle mareşal vazifesini görmediği takdirde Lavalin kendisine Vekâlet edeceğine dair kanunu esasinin dördüncü maddesindeki hükme istinaden Lavalin iktidar mevkiine getirilmesi için meşru bir sebeb yaratılacaktı .

Fakat suikast niyetini haber alan mareşal kanunu esasinin bu maddesini lâğvederek dış memleketlerle telefon hatlarını kestirdikten sonra hafî bir kabine içtimaı akdettirmiştir. İçtimaı müteakib mareşal Fransız milletine karşı radyo ile bir beyanname neşretmiştir. Tasavvurları keşfedilen Laval, Deat ve Doriot ile gece yarısı trenle Parise giderken hareketine mâni olunmuş ve kendisine aid Chateldon şatosuna ikamete memur edilmiştir.

Ancak hâdise cereyan ettikten sonradır ki adliye nazırı Albert, cereyanı halden Almanyayı haberdar etmiştir. Hâdiseden son derece hiddetlenen Hitlerin Abetzyi, Vichye gönderdiği söylenmektedir.

Protokol zevahirini kurtarmak için B. Abetz, Fransız hükûmetinden Alman zaferine istinad eden siyasete devam edilip edilmiyeceğini sormağa mecbur edilmiştir.

B. Abetz'in Fransız hükûmeti tarafından verilecek menfi bir cevabı Fransız topraklarının daha geniş bir surette işgalini intaç edeceğini ve arasıra Almanlar tarafından muahedenin şiddeti üzerinde yapılan tadilâtın iptal edileceğini söyleyip söylemediği malûm değildir. İtalyaya gidecek Alman kıtalarının «meşru bir hakka» istinaden Fransadan geçmesini şart koşacak bir sulhü mareşal güç reddedebilecektir. Tereddüdü takdirinde ise buna icbar edilmesi vardiddir.

Fransız filosunun Almanların emrine verilmesine gelince, mürettebat arasında çıkacak kanlı mücadeleye mâni olmak için B. Hitlerle Laval'in bu hususta çekinmiş olmaları muhtemeldir.

Petain bu pazarlığı kabul ederse Almanyada bulunan Fransız esirleri serbest bırakılacaktır. Reddederse Fransız Quislings'i olan Laval, Petain'in yerine ikame edilecektir. Petain Fransayı terkedemiyecektir. Çünkü mareşal Fransayı terketmiyeceğine dair namusu üzerine söz vermiştir, Fakat mesai arkadaşlarından bazılarının şimalî Afrikada Weygand'ın şefliği altında toplanması mümkündür. Esasen söylendiğine göre general Weygand, mücadeleyi vaktinden evvel terkettiğinden ve Fransada çok yakında ihtilâl çıkacağı hakkında aldığı raporlara aldandığından müteessir olduğunu açıkça bildirmiştir.

Berlin, Vichy'den teminat bekliyor

Nevyork, 18 (a.a.) — Nevyork Times gazetesinin Berne muhabirine göre, mareşal Petain ile görüştükten sonra Laval dün akşam meçhul bir semte hareket etmiştir.

Bazılarına göre Laval, geceyi kendi şatosunda ve muhafızların nezareti altında geçirmiştir.

Laval tekrar sahnede

Vichy, 18 (a.a.) — D. N. B.:

Mareşal Petainle Alman büyük elçisi Abetz arasında dün vukubulan mülâkatta B. Laval da hazır bulunmuştur. Bu mülâkat üç saatten fazla sürmüştür.

Mareşal Petain bu mülâkattan sonra B. Abetz şerefine bir öğle ziyafeti vermiştir.

Laval Parise gitti

Vichy, 18 (a.a.) — B. Laval hususî olarak Parise hareket etmiştir.

İtalyanlar Tobruka çekiliyor

(Baş tarafı 1 incide)

Çölde kendilerine bir yol açtıktan sonra, Bardia limanı etrafındaki müdafaa tertibatına karşı şiddetli bir hücuma kalkmışlardır. İngiliz piyadesinin ileri kuvvetleri, motörlü cüzütamları takib etmektedir. Taşe kamyonları, dümdar kıtalarına kadar gelmektedir.

Hududdaki müsaid, Sidi - Ömer ve Şeferzen kalelerine karşı yapılan hücumda sürpriz taktiği kullanılmış ve bu baskına dayanamıyan bu kaleler, dünkü tebliğde bildirildiği gibi düşmüştür.

İtalyan esirleri Hindistana gönderiliyor

Yenidelhi, 18 (a.a.) — Garb çölünde alınan İtalyan esirlerinden 20 bini için Hindistanda üsera kamplarını hazırlanmaktadır. Bu esirler pek yakında Hindistana gelecektir.

Kahire, 18 (a.a.) — Orta şark İngiliz kuvvetleri umumî karargâhı tarafından neşredilen resmî tebliğ:

Mısırda: Bardiya mıntakasındaki harekât devam etmektedir.

Kenyada: Kuvvetlerimiz, cenubi ve şarki Afrika kıtaatının da iştirakiyle 16 kânunuevvelde El - Vak'a karşı muvaffakiyetli bir hücum yapmışlardır. Düşman askerlerinden ellisi öldürülmüş, 120 si esir alınmıştır. 65 top ve külliyetli malzeme iğtinam ettik.

Sair cephelerde değişiklik toktur.

İtalyanların ricat hattı kesilmek üzere

Londra, 18 (a.a.) — Reuterin askeri muhabiri general Gough yazıyor:

Libyadaki vaziyet o derece süratle inkişaf ediyor ki hâdiseleri takib etmek çok güç olmaktadır. Wavell'in tebliğlerindeki mutedil ton, İtalyan inhizamının ehemmiyeti hakkında tam bir fikir vermek için ancak kıtı kıtına kâfidir. İtalyanlar, muharebelerin Bardia etrafında vukua gelmekte olduğunu kabul etmektedirler. Bunun manası İngiliz kıtalarının, Capuzzo ve Sollum'daki İtalyan dümdarlarının arkasından İtalyan cenahını bir kere daha çevirmiş bulundukları ve İtalyan ricat hattının eğer tamamile kesilmemiş ise, tehdit edilmekte olduğudur. Eğer İngilizler Bardia'yı alırlarsa -ki bu her dakika için muhtemeldir- İtalyanların 30 kilometre yol üzerindeki işe ve nakliye vaziyeti tamamile ümidsiz bir hale girecek ve bütün bu işe ve nakliye vasıtaları zaptolunacaktır. Bu suretle İngilizler eline düşen muazzam İtalyan malzemesi bir kat daha fazlalaşacaktır.

İtalyan esirlerinin adedi artıyor

Kahire, 18 (a.a.) — Mısır - Trablusgarb hududundan Reuter muhabiri bildiriyor:

Sollum'da, İngiliz piyade kuvvetleri bugün Trablusgarb hududu üzerine büyük bir tazyik hareketi yapmağa hazırlanmaktadır. Ayni kuvvetler son günlerde Sollum'a karşı yaptığımız taarruzun nihai safhasına da iştirak etmiştir. Bir hafta evvel Sollum tehdid edildiği zaman Sidi - Barrani'den gelen bir İngiliz zırhlı fırkası o kadar süratle yetişmiştir ki general Amiconun kumandası altındaki İtalyan Catanzaro fırkası bütün mevcudu ile ihata edilmiştir. Askerin çoğu esir alınmış ve fırkanın hemen hemen bütün malzemesi yol kenarlarında bırakılmıştır. Bir kısım İngiliz tankları Sollum üzerine inerken dahilden gelen diğer bir kısım tanklar da bir yamacı tırmanarak Sollum müdafileri üzerine sağanak halinde mermi yağdırmışlardır. Bu esnada İngiliz hava kuvvetleri fasılâsız bombardımanlarına devam ediyorlardı. Tanklarımızdan bazıları çamura saplanmışsa da bu hal, taarruz harekâtımızı ciddi bir sekteye uğratmamıştır.

İngiliz tankları Trablusgarb dahilinde hududdan 45 kilometre kadar içeride ve Bardia'nın ortasında bulunan sahil mıntakasını işgal için harekete geçmişlerdir. Bu esnada bir piyade livamız ileri harekete geçmiş ve Sollum'a cepheden hücum etmiyerek şehirden hiç kimsenin çıkmamasını temin edecek şekilde hareket emrini aldığı için düşmanı olduğu yerde tutacak bir vaziyet almıştır. Pazar günü Sollum'un aşağı mahallelerinin müdafileri, tehlikeli vaziyetlerinden endişeye düşerek bir sırtın üzerine çıkmışlar ve şehrin bu kısmını yukarı kısmına bağlıyan yolu berhava etmişlerdir. İngiliz piyadesi bu sırttan açılan yaylım ateşine rağmen Sollum'a ileri yürüyüşüne devam etmiş ve pazartesi sabahı, pek az zayiat vererek, şehrin aşağı mahallelerini zaptetmişlerdir. Ayni gün öğleden sonra mezkûr sırtta mevki almış bulunan İtalyanlar muharebe meydanını terketmişlerdir.

Bug - Bug'da, Sollum'dan gelecek yeni esirler için bazı tedbirler alınmış ve hazırlıklar yapılmıştır. Şimdiye kadar Bug - Bug'a 12 binden fazla esir getirilmiştir.

İngiliz hava tebliği

Kahire, 18 (a.a.) — İngiliz hava kuvvetlerinin bugün neşr olunan tebliği:

Dün batı çölündeki şiddetli yağmurlar hava faaliyetlerini mühim surette tahdid etmiştir. Bununla beraber, İngiliz tayyareleri evvelisi gece ve dün gündüz Bardiaya taarruzda devam etmişlerdir. Şehir dışındaki bir karargâhta üç yangın çıkarılmış ve pek çok miktarda nakliye vasıtaları da hasara uğratılmıştır.

Yapılan keşif uçuşları düşmanın Derneye doğru çekilmekte olduğunu göstermiştir. Avcı tayyarelerimiz Bardia ve Tobruk arasında ricat etmekte olan düşman kıtalarını mitralyöz ateşine tutmuştur.

İngilterede mühim bir kanun hazırlanıyor

Harb yüzünden vukubulan şahsî zararlar tazmin edilecek

Londra, 18 (a.a.) — Avam Kamarasında hava harbi tehlikesine karşı şahsî eşyanın ve menkul malların hükûmet idaresi altında sigorta edilmesi hakkındaki kanun lâyihasının ikinci müzakeresi münasebetile maliye nazırı Kingley Wood bilhassa demiştir ki:

Bu kanun lâyihası, düşmanın hava akınlarına karşı koymak ve sağlam ve müttehid camiamızı sarsmak yolunda düşman tarafından beslenen ümidleri kırmak hususundaki itimad ve merhametimizin bir tezahürüdür.

Bu kanunun başlıca hedefi, bilhassa meskenlere, kiliselere, sivil hastahanelere ve mümasil binalara dokunan harb zararlarını tamamile tazmin eylemektir. Bu kanun, tazminat yükünü yalnız zarar görenlerle zarar görmiyenler arasında taksim etmeyi değil ayni zamanda şehirlerimizin en iyi bir tarzda tekrar kurulmasını mümkün kılacaktır.

Loyd Corc Kabineye alınıyor

Londra, 18 (a.a.) — Reuter ajansının parlâmento muharririne göre, Vaşington büyük elçiliğine tayin edilmek üzere ismi geçen mahdut bir kaç kişi arasında hava nazırı B. Archibald Sinclair de vardır.

B. Lloyd George'in da kabinede B. Sinclairin yerine hava nezaretine getirilmesi ihtimalinden bahsolunmaktadır.

İngiltere hava akınlarından ölenler

Londra, 18 (a.a.) — Dahilî emniyet nezareti, İngiltere üzerine yapılan hava taarruzlarında şimdiye kadar ayı zayiatının 4588 ölü ve 6202 hastahaneye kaldırılan yaralı olduğunu bildirmektedir. Bu zayiatın müfredatı şudur:

Ölüler: 2289 erkek, 1806 kadın ve 16 yaşından aşağı 493 çocuk.

Yaralanıp hastahaneye kaldırılanlar: 3493 erkek, 2251 kadın ve 16 yaşından aşağı 458 çocuk.

Ticaret Vekâletinin bir tebliği

Ankara, 18 (a.a.) — Ticaret Vekâletinden tebliğ edilmiştir:

25.7.1940 tarihli Türkiye ile Almanya arasında ticarî mübadelelere mütedair hususî anlaşmanın 3 numaralı lâyihasındaki plafonun birinci grupuna dahil bulunan mihanik ve elektroteknik kısmı devlet daire ve müesseseleri ihtiyacına tahsis edilmiştir.

Bu kısımdan mal getirmek için hususî firmalar tarafından vâki talebler infaz edilmeyeceği cihetle mezkûr taleblerin bu suretle cevablandırılmış telâkki edileceği bildirilir.

Askerlerimize kış hediyesi

İzmit (Hususî) — Gölcükte kahraman askerlerimize kış hediyesi vermek hususunda başlıyan faaliyet büyük bir şevkle devam etmektedir. Bu güzel kaza merkezinde bütün kadınlar ve köylü kadınları yiğit ve arslan Mehmedçiğe hediye hazırlamaktadır. İlk parti olarak iki büyük sandık hediye gönderilmiştir.

İzmit Halkevi çalışıyor

İzmit (Hususî) — Şehrimiz Halkevi kış faaliyetini artırmıştır. Lisan kursları yeniden açılmış, Temsil kolu bir müsamere vermek üzere provalarına başlamış, müze ve tarih şubesi İzmit tarihini yazmak üzere harekete geçmiş ve müze, sergi şubesinde amatörlere mahsus olmak üzere bir fotoğraf ve resim sergisi açmağı kararlaştırmıştır.

SÜMER BANK YERLİ MALLAR PAZARLARI

MÜESSESE MÜDİRİYETİNDEN:

Sümer Bank yünlü ve pamuklu mensucat fabrikaları mamulâtı, aşağıdaki tabloda kaydolunan mıntaka taksimatına göre Müessesemiz mağazalarında ve satış bürolarında satılacaktır. Tüccarların mensup oldukları mıntakalardaki teşkilâtımıza müracaatları rica olunur.

SATIŞ MINTAKASI	Mağazamız Bürolarının İsimleri
İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Kocaeli, Bilecik, Eskişehir, Kütahya, Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Bolu. Zonguldak, Kastamonu	İSTANBUL Toptan Mağazası
Ankara, Çankırı, Çorum	ANKARA MAĞAZASI
İzmir, Manisa, Afyon, Antalya	İZMİR MAĞAZASI
Aydın, Denizli, Muğla, İsparta, Burdur	NAZİLLİ BÜROSU
İçel (Mersin), Seyhan, Gaziantep, Maraş, Hatay	İÇEL (MERSİN) MAĞAZASI
Kayseri, Sıvas, Kırşehir, Yozgat, Konya, Niğde	KAYSERİ BÜROSU EREĞLİ BÜROSU
Diyarbakır, Urfa, Malatya, Elâzığ, Mardin, Tunceli, Bingöl, Muş, Ağrı, Siirt, Bitlis, Van, Hâkkâri	DİYARBAKIR MAĞAZASI
Erzurum, Kars, Erzincan	ERZURUM MAĞAZASI
Trabzon, Rize, Giresun, Çoruh, Gümüşeli	TRABZON MAĞAZASI
Samsun, Ordu, Sinop, Tokat, Amasya	SAMSUN MAĞAZASI

NOT: 1 — Pek yakında faaliyete geçmeleri mukarrer olan: 1 - Nazilli Satış Büromuz mıntakası müşterilerinin İzmir mağazamıza, 2 - Kayseri ve Ereğli Büromuz mıntakası müşterilerinin Mersin mağazamıza, 3 - Diyarbakır mağazamız mıntakası müşterilerinin Mersin mağazamıza, 4 - Samsun mağazamız mıntakası müşterilerinin İstanbul toptan mağazamıza müracaat etmeleri.

NOT : 2 — Pamuk ve yün dokuma ve trikotaj ipliği ile Sung İpek ihtiyacı için doğrudan doğruya İstanbul'da Birinci Vakıf Hanında bulunan müessesemiz merkezine müracaat edilmesi.

NOT : 3 — Sümer Bank Yünlü Mensucat Fabrikaları mamulâtının satışına başlanılacak tarih ayrıca ilân olunacaktır.

NAZARI DİKKATE: Sayın müşterilerimize mağaza ve satış bürolarımıza aid muamelâttan mütevellid şikâyetlerini Mağaza ve Büro şefliklerine veya doğrudan doğruya müessesemiz merkezine bildirmeleri rica olunur.

ÇOLAK MOLLA

YAZAN: M. SAMİ KARAYEL

— 11 —

Deyince, İsmail geçen vak'ayı olduğu gibi babasına anlattı. Baba, bu işe hayret etmişti. Olur şey değildi.. Mümine hitaben:

— Mümin doğru mu bu?

Dedi..

Mümin, artık bıkmıştı.. İtilip dürtülüyordu. Açıkça cevab verdi:

— Baba doğru.. Ben, pekmez küpünü, ağzına kadar su dolu olarak kucaklayıp çiftliğin ahır meydanında, bir aşağı, bir yukarı götürüp getiriyorum. Ağabeyim, pehlivan olduğu halde yerinden bile kesemedi..

Dedi..

Babası, hayretle büyük oğluna dönerek:

— Ne söylüyor bak!.

— Öyle; biz yerinden kıpırdatamadık...

— E, bu nasıl kaldırıyor öyle ise?.

— Bilmem!..

Dedi.

Baba, elinden gelse sofrayı terkedip Mümini bahçeye götürecek, küpe su doldurtup gözünün önünde kaldırtacaktı.

Nihayet, sabah oldu, babası Mümini alıp kardeşleriyle bahçeye götürecek küpe su doldurtup gözünün önünde kaldırtacaktı..

Nihayet, sabah oldu, babası Mümini alıp kardeşleriyle bahçeye çıktı. Pekmez küpüne su dolduruldu. Mümin soyundu, küpü kucakladığı gibi meydanda dolaştırmağa başladı. Bu, bir hârika idi.

Fakat, Müminin babasından aldığı cevab şu oldu:

— Oğlum, sen pehlivan olamazsın? Küp kaldırmakla, kuvvet hârikaları yaratmakla pehlivanlık olamaz.. Sen, çolaksın? Çelimsizsin, vaz geç bu sevdadan? Bir daha senin bu gibi şeylerle uğraştığını görmiyeceğim.

Diyerek zavallı Mümini tekdir etti.. Mümin, boynu bükük meydandan çekildi. İki gün sonra da medresesine döndü...

Lâkin, Mollanın içi yanıyordu.. Her halde yakın bir zamanda müsbet bir şey vücuda getirmek lâzımdı. Onun yapacağı ilk iş ağabeyisini mağlûb etmekti.

Mümin, medreseye geldikten sonra arkadaşlariyle boğuşmalarına devam etti. Artık köy idmanı yapmaktan vaz geçmişti. Doğrudan doğruya yağlanarak güreş yapmağa karar vermişti.

Molla, ayağına bir kisbet yaptırdı. Ve, yağlanıp idmana başladı.

Mümin, medresede pehlivanlığını ilân etmişti. Önüne geleni yeniyordu. Fakat, bütün bu, boğuşmalar akranları arasında oluyordu. Arada sırada köy güreşlerine gidiyorlardı. Çolak, hangi köy güreşine giderse gitsin, muhakkak herkesi yenip bir koyun, bir keçi alıp geliyordu.

Mümin köylerde yaptığı güreşlerden aldığı neticeler çok geçmeden etrafa yayılmıştı. Onun güreşini görenler, görmeyenlere söyle anlatıyorlardı:

— Görme Mollayı!.. Çok yaman şey....

— .....

— Kolu çolak amma, belâ bir delikanlı...

— .....

— Bu derece kuvvetli genç görülmemiştir. Hasmını bir kere kaptı mı bitiriveriyor işini..

— .....

— Hele ne o, çolak kolu, aman Allah bir kuyu çengeli!..

— .....

— Kendisinden üç gömlek ileri pehlivanları kolaylıkla yeniveriyor..

— .....

— Bu, molla ile bir kaç sene sonra başa çıkılmaz..

— .....

Mollanın mahareti dillerde destan olmağa başlamıştı. Bütün civar köyler Müminden bahsediyordu.

Köylüler, ona bir ad koymuşlardı:

— Çolak Molla!..

Artık Müminin namı Çolak Molla olmuştu.. Bir sene geçmedi.. Mümin büyük güreşlere de gitmeğe başladı.. Onun bu halinden ne babası ve ne de ağabeyisi haberdar değildi.

Dıramada bir güreş olmuştu.. Büyük bir düğün güreşi idi. Mümin de arkadaşlariyle beraber gitmeeğ karar verdiler..

Mollanın niyeti başka idi. O, güreşte kambur Halidi tutacaktı. Kambur Halid, büyük ortaya güreşiyordu. Ve, büyük ortayı da hemen daima koparıyordu..

Kambur Halid, medresenin en ileri gelen pehlivanı idi. Doksan okka gelen Halid, iri yarı bir gençti.. Sırtı adaleli ve biraz kamburca olduğundan namı Kambur olarak kalmıştı.

Halidi, mağlûb etmek güçtü. Hele Müminin, Halidi mağlûb edeceğini hiç kimse düşünemezdi.

Mümin, nihayet bir çocuk.... Halid ise, senelerce meydan yerinde müsabaka görmüş, pişmiş bir şahsiyetti.

Halid, Müminin köylerde arkadaşlariyle güreştiğini biliyordu. Fakat, onları çoluk çocuk addettiği için aldırış bile etmiyordu.

Mümin, on dokuz yaşına girmişti.. Siyah ve seyrek top sakalı müdevver çehresini çerçeveliyordu. (Arkası var)

BULGARLAR NE İSTER?

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Bulgaristan,, hülyasiyle dolmuş ve başına gelen felâketlerin hepsi bu hülyayı gerçekleştirmek için yaptığı gayretlerden doğmuştur.

Sofyanın havasına ve Bulgar bayrağının yanına böyle muazzam bir haritayı astıktan sonra bütün Bulgar politikası o haritanın tahakkukunu gerçekleştirmeğe memur edilmiş ve bunun içindir ki Bulgaristan 1878 de bir beylik olarak tesis edildiği günden bugüne kadar bütün haricî ve dahilî hayatını kavga ve gürültü ile geçirmiştir.

Bu uğurda 30 sene Osmanlı devletini kundaklamış, Makedonyayı kana boyamış ve büyük devletleri Osmanlı devletinin başına bir belâ olarak Bulgaristan sarmıştır.

Hep büyük Bulgaristan hayaliyledir ki 1908 meşrutiyetinin hesablarını bozduğunu görünce alttan alta yaptığı tahrikler ve çevirdiği entrikalarla Balkan harbini hazırlamış, fakat diğer Balkanlıları da yanına alarak üzerimize saldırdığı halde gene istediğini alamamış, Balkan harbinde mağlûb olarak eski hacminde, münkesir bir devlet olarak ve yalnız döktüğü kanlar yanına kâr kalmıştır.

Balkan Harbinde Büyük Bulgaristanı elde edemeyince 1914 Umumî Harbine gene hep o büyük Bulgaristan hayaliyle girmiş ve müttefik cebhede ilk bozgunu vererek ve silâhı teslim ederek o harbden de mağlûb çıkmış ve "Nöyi,, muahedesiyle bugünkü fakir halini almıştır .

Umumî Harbin tasfiyesi tarihi olan 1918 den itibaren yirmi sene Bulgaristan dahilî politika mücadeleleri, türlü siyasî cereyanlar ve mütemadiyen büyük devletlerin arzularını destekleyerek bir şeyler koparmak politikasını kendisine ana siyaset ittihaz etmiştir.

Fakat hiç bir zaman komşulariyle açıktan açığa boy ölçüşemiyeceğini bildiği için açık husumete sinsi düşmanlığı tercih etmiş, Balkan ittifakiyle komşularının sulh çemberine iltihak etmek istememiş ve bu harb çıkınca her tarafı idare ederek koparabileceğini koparıp almak için el altından hareket siyasetini birinci plâna getirmiştir.

Rumanyanın çökmesiyle Dobrucayı bir askerî tenezzüh yapmak suretiyle alınca politikasının isabetine inanı kuvvetlenmiştir.

İşte Bulgaristanın daima istemiş olduğu ve mümkün olsa hâlâ istiyeceği budur ve onun ne istediği bilinince tuttuğu politikanın da hiç bir fevkalâdeliği olmıyan eski Balkanlı politikası olduğunu anlamak için allâme olmağa da lüzum yoktur.

Fakat, Bulgaristanda, onu yeni felâketlere sürüklemek isteyen bütün haris cereyanlara rağmen, aklı başında ve kuvvetli sed vazifesini gören büyük bir kudret daha var ki o da Bulgaristanın hükümdarı olan genç kralın mümtaz şahsıdır. Filvaki majeste Boris memleketinin en yüksek mesuliyet dizginlerini elinde tutan ve onun malik olduğu imkânları ve hayat kaynaklarını en iyi ölçecek vaziyette bulunan bir hükümdar sıfatile komşulariyle herhangi bir niza çıkarmak siyasetini tervic etmeğe kalkmamakta ve Bulgaristanı bu büyük dünya bâdiresinde tamamen mahvolmak tehlikesine arzedebilecek herhangi bir maceraya atılmaktan korumak için çalışmaktadır.

Bulgaristanın tacını başına giymiş genç hükümdarın bu akıl ve kiyaseti bütün Bulgaristan için millî bir terbiyenin esası olacağı gün, hiç şübhe etmemeli ki, yalnız Bulgaristan değil, Bulgaristanın bütün komşuları da onun kadar mesud olacaklardır. Bu akıl ve kiyaset, temenni olunur ki, Bulgaristanı Balkanlı komşulariyle iyi anlaşmanın, dostluğun ve hattâ bir sulh ittifakının koruyucu ve terfih edici çerçevesi içine alacak ve Balkanlarda artık komşuları için endişe kaynağı eski Bulgaristanın yerine rahatlık ve emniyet yuvası yeni bir Bulgaristan kaim olacaktır.

— SON —

ZAYİ

İstanbul Kız lisesi Tarih - Coğrafya öğretmenliğinden mütekaidim. Fatih Malmüdürlüğünün 3729-48300-7524 sayılı cüzdanımı zayi ettim. Yenisini çıkaracağımdan eskisinin hükmü olmadığı ilân olunur.

Cibali Kız Orta mektep Tarih - Coğrafya öğretmeni Necati Güneri

ZAYİ

1937 - 38 ders senesi Haydarpaşa lisesinden aldığım şehadetnamemi kaybettim; yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

1855 Orhan Menemencioğlu

ZAYİ

1338 - 1339 senesi Çapa Kız Muallim mektebinden almış olduğum diplomamı zayi ettim. Yenisini çıkaracağımdan eskisinin hükmü yoktur.

İfakat Rifat Örgügören

TİYATROLAR

Şehir tiyatrosu temsilleri

Tepebaşı Dram Kısmında

19/12/940 perşembe günü akşamı Saat 20.30 da

BULUNMAZ UŞAK

* * *

İstiklâl Caddesi komedi kısmında

19/12/940 perşembe günü akşamı Saat 20.30 da

PAŞA HAZRETLERİ

SATILIK MÜLK

Fevkalâde nezaret ve 2000 metre arsası olan ve fabrikaya da elverişli bulunan bir mülk satılıktır. Görmek istiyenler Uzunçarşıbaşında İsmetiye caddesinde 16 No. da makineci Yahyaya müracaat edebilirler.

MEŞHUR HACI BEKİR Ticarethanesinin Kırk Katlı SARAY BAKLAVASI Dudakların ufak bir temasile ağızda yok oluyor.

Elinizi *Radyoya* yaklaştırınca saatinizin ayarı bozulabilir.

Bir Anti-Manyetik MARVİN

Saatinin ayarı hiç bir zaman bozulamaz!

En zarif MARVİN *kadın ve erkek saatleri*

15 SENE Garanti ile ve 6 taksitte

OSMAN ŞAKAR ve Şki.

Müessesesinde satılır, Galata, Bankalar caddesi No. 59/47 Tel: 41378

Beyazıt: Üniversite Cad. No. 28. Kadıköy İskele caddesi No. 32/2

UFAK BİR VAPUR VEYA BÜYÜK BİR MOTÖR

Kömür nakli için kiralanmak üzere aranıyor. Alâkadarların 2044 numaralı posta kutusu adresine mektupla müracaatları.

İstanbul Belediyesi İlânları

Büyükadada Çınar meydanındaki parkların demir muhafaza parmaklıklarının tamiri temdiden açık eksiltmeye konulmuştur. Keşif bedeli 665 lira 64 kuruş ve ilk teminatı 49 lira 93 kuruştur. Keşif ve şartname Zabıt ve Muamelât Müdürlüğü kaleminde görülebilir. İhale 30/12/940 pazartesi günü saat 14 de Daimî Encümende yapılacaktır. Taliblerin ilk teminat makbuz veya mektupları ihale tarihinden 8 gün evvel Fen İşleri Müdürlüğüne müracaatla alacakları fennî ehliyet ve 940 yılına aid Ticaret Odası vesikalarile ihale günü muayyen saatte Daimî Encümende bulunmaları. (11932)

1941

KÜÇÜK TASARRUF HESAPLARI İKRAMİYE PLÂNI

Adet	Liralık	Lira
1	2000	= 2000.—
3	1000	= 3000.—
2	750	= 1500.—
4	500	= 2000.—
8	250	= 2000.—
35	100	= 3500.—
80	50	= 4000.—
300	20	= 6000.—

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş olmaz, ayni zamanda taliinizi de denemiş olursunuz.

Keşideler: 4 Şubat, 2 Mayıs, 1 Ağustos, 3 İkinciteşrin tarihlerinde yapılır

Kumbaralı ve kumbarasız hesaplarında en az elli lirası bulunanlar kuraya dahil edilirler.

RADYO

19/12/1940 PERŞEMBE

8.00	Program	18.00	Program
8.03	Haberler	18.03	Müzik
8.18	Müzik (pl.)	18.40	İncesaz
8.45	Ev kadını	19.30	Haberler
	★	19.45	İncesaz
12.30	Program	20.15	Radyo gazetesi
12.33	Müzik	20.45	Mizik (pl.)
12.50	Haberler	21.00	Dinleyici istekleri
13.05	Müzik	21.30	Konuşma
13.20	Müzik	21.45	Müzik
	★	22.30	Haberler
		23.30	Kapanış

Sahibi: A. Cemaleddin Saraçoğlu — Neşriyat Müdürü: Macid Çetin
Basıldığı yer: (H. Bekir Cürsoylar ve Cemaleddin Saraçoğlu matbaası)